

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСОБІВ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ

Магістерська робота з соціальної педагогіки
(освітньо-кваліфікаційний рівень
«Магістр»)

студента 7 курсу 72 групи
галузі знань:

0101 Педагогічна освіта

напряму підготовки:

8.01010601 Соціальна педагогіка

Кукси Сергія Віталійовича

Керівник:

доктор педагогічних наук,
професор **Н. А. Сейко**

Рецензент: доктор наук з управління,
проректор з наукової роботи
Житомирського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
О. В. Пастовенський

м. Житомир – 2017 рік

Допущено до захисту
протокол засідання кафедри соціальної педагогіки та педагогічної
майстерності
№ 6 від 15 грудня 2016 року

Оцінка:	
Національна шкала:	
Кількість балів:	
ECTS:	

Члени комісії:	
<i>підпис</i>	Сейко Н. А. (прізвище та ініціали)
<i>підпис</i>	Коляденко С. М. (прізвище та ініціали)
<i>підпис</i>	Павлик Н. П. (прізвище та ініціали)
<i>підпис</i>	Майстренко Т. М. (прізвище та ініціали)
<i>підпис</i>	Литвинчук А. І. (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ1. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА.....	3
1.1 Характеристика соціально-педагогічної діяльності в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі.....	8
1.2 Театральне мистецтво як засіб соціалізації молодших школярів.....	23
1.3 Сутність форм і методів театральної діяльності у роботі соціального педагога ЗНЗ.....	35
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ, ФОРМИ І МЕТОДИ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА У СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ.....	42
2.1 Особливості відбору театрального репертуару для молодших школярів.....	42
2.2 Театралізовані та сюжетно-рольові ігри - важливий чинник формування образного мислення в молодших школярів.....	50
2.3 Уроки театру в сучасній українській школі як форма соціально- педагогічної діяльності	72
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Із давніх давен мистецтво займало важливе місце у процесі формування особистості. Введення його до змісту загальної та професійної освіти завжди було повністю пов'язане з прилученням людини до творчості та стимулюванням її до самовираження. Визначення ролі театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога є актуальним завданням сучасного мистецтвознавства та соціальної педагогіки. Особливої уваги до мистецтва вимагає сьогодення. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується зміною її концептуальних засад та утвердженням замість застарілого “знаннєвого” підходу нового, особистісно орієнтованого, за якого у центр освітньої системи ставиться не накопичення людиною якомога більшого обсягу знань, а забезпечення гармонійного співвідношення її особистісних, професійних і творчих якостей, розвиток її неповторної індивідуальності та самостійності у розв'язанні життєвих проблем.

У різновидовій і різножанровій палітрі мистецтва унікальним духовно-виховним потенціалом володіє театр, який у всі часи використовувався як потужний педагогічний інструментарій.

Видатний французький просвітитель XVIIIст. Вольтер вважав, що людський розум для удосконалення і очищення моральних вчинків не придумав нічого благороднішого і кориснішого ніж, театральні видовища [54, с.28].

Мистецтво активно формує суспільно-естетичний ідеал, виражаючи його в художніх образах, за допомогою яких соціальні ідеї, моральні норми, естетичні цінності суспільства перетворюються на особистий досвід людини, яка сприймає цей образ, в органічні набутки характеру. Саме театральне мистецтво суттєво впливає на розумовий, естетичний, моральний розвиток особистості, збуджує фантазію, розвиває смаки людини, робить її життя яскравим, багатогранним.

Безперечно, мистецтво відіграє важливу роль у формуванні здібностей та вмінь майбутнього соціального педагога як професіонала. Цю думку поділяють такі учені як А. Й. Капська, О. В. Киричук, Г. О. Єскіна, С. О. Швидка та ін.

Театральна педагогіка, що базується на системі К. С. Станіславського прагне сформувати саме ті якості у майбутніх акторів, якими необхідно володіти у професійній діяльності соціальному педагогу, (розвинута пам'ять, уява, емоційне сприйняття навколишнього середовища, мислення – мотивація, виправдання, логічна вивіреність вчинків, мовлення). Театральна педагогіка сприяє розвитку самооцінки своєї дії, своїх вчинків, володінню своїм фізичним тілом, умінню переключатись й керувати своїм емоційним станом, що є основою сценічної майстерності, самоконтролю, самокритичності. Не менш важливі у професійній діяльності соціального педагога такі якості, як проникнення у світ переживань іншої людини, тобто емпатія, швидке встановлення контакту з людьми, будь - якою аудиторією, відчувачи та враховуючи настрій, сподівання та бажання, візуальність – зовнішня привабливість (або відраза) у акторів, залежно від ролі, але завжди яскравість і, звичайно, красномовність - володіння технікою мовлення, логічною побудовою фрази, емоційністю, що є однією з основних вимог сценічної майстерності [55,с.66]. Соціальному педагогу, як спеціалісту, який реалізує свої знання у сфері соціально-педагогічної роботи або в освітньої - виховній діяльності, необхідно володіти комунікативними, аналітичними, організаторськими, прогностичними, проектувальними вміннями та проявляти морально-етичні, психоаналітичні, психолого-педагогічні якості творчої особистості. Водночас, сценічне мистецтво є засобом пізнання інших людей, їхніх почуттів, прагнень, тому створює умови для людського єднання, зближення, дає змогу заглянути в чужу душу, пережити її горе, радощі, викликає інтерес, зацікавлення до інших людей і їх духовного життя, що так необхідно майбутньому соціальному педагогу, розвиваючи у нього такі

якості, як гуманність, доброта, терпимість, тактовність, справедливість, відповідальність тощо.

Основною ознакою взаємодії мистецтва з людиною є глибока емоційна основа. Емоційне мислення впливає на вчинки, їх змістовне й емоційне наповнення, організує поведінку людини на майбутнє, спонукає до самовдосконалення, самокритичності, самоаналізу. Театр, володіючи багатоманітною системою, здатен відтворити усі цінності людського життя й духу, актуалізуючи їх як у глядача, так і у виконавців. Сценічна дія відбувається у безперервному потоці живого людського мовлення й живих сценічних рухів, жестів, міміки, володіючи властивому тільки для театального мистецтва, безпосередністю емоційно-почуттєвого впливу акторської гри, що у комплексі створює виключну могутність ідейно-художнього вдосконалення.

Театр дає нагоду побачити проблему на відстані, розглядаючи її з різних точок зору. У театрі глядачі залучаються до творчого процесу разом з акторами і між ними встановлюється особлива система спілкування. Саме цю особливість театального мистецтва використовує у своїй діяльності з клієнтами соціальний педагог професіонал. Програти проблему, побачити її з різних точок зору і таким чином, знайти відповідь, знайти рішення. Творча ігрова діяльність завжди виконувала адаптаційну та інноваційну функції. Професійна діяльність соціального педагога характеризується сформованістю єдиного комплексу знань, вмінь, навичок, професійних позицій, та дозволяє судити про рівень підготовленості соціального педагога і його здатності виконувати посадові функції. Вона є мірилом професіоналізму, від якої залежить успішність реалізації як соціальних, так і життєдіяльних функцій. Для налагодження ділових та особистісних контактів, майбутньому соціальному педагогу необхідно знати загальні положення теорії спілкування, добирати оптимальні засоби та прийоми спілкування. У театральному мистецтві процес спілкування та взаємодії є найважливішою рушійною силою творчості. [55,с.223].

Основа уяви - це перш за все логічне осмислення: аналіз, оцінка ситуації, визначення причин, а з іншого боку - це образність, емоційність, художньо-образне мислення. Уява сприяє пошуку оптимального вирішення поставленої проблеми, а також допомагає передбачити можливі результати впливу, у певній мірі, передбачити почуття та вчинки партнерів по спілкуванню. Ці вміння допомагають соціальному педагогу у становленні як особистості, набуті ціннісні орієнтації для виконання соціальних ролей. Вміння – це успішне вирішення завдань на основі набутих знань та розвитку психічних, фізичних якостей та властивостей особистості. Мається на увазі не тільки знання про те, як виконати ту чи іншу дію, але і знання основних особливостей своєї справи в цілому. Домінуючою якістю у професійній діяльності соціального педагога є високий рівень емпатії, тобто, співпереживання, можливість емоційно, а не тільки раціонально, відчувати внутрішній стан іншої людини, відчувати її переживання. Саме тоді відбувається ефект взаємопроникнення у процесі спілкування та забезпечується реальний психологічний контакт. Відповідно, уявлення про співрозмовника пропонує засоби впливу на нього. Але в діяльності соціального педагога, як і в акторській сценічній діяльності, крім співпереживання – емпатії важлива і рефлексія – здатність ніби збоку бачити, як сприймається партнером чи партнерами сам соціальний педагог. Для цього необхідно добре володіти навичками професійного самопізнання, щоб постійно відчувати своє “я” в процесі взаємодії.

Реалізація функцій та професійних ролей соціального педагога передбачає велику кількість об’єктів уваги, тому виконуючи творчі справи та завдання з сценічної грамоти майбутні спеціалісти опановують стійкою та оперативною увагою, вчать керувати нею.

Таким чином, можна зробити висновок, що театр як художнє явище, як творчий організм, де неоднозначно переплетені різні прояви людської діяльності - художньої, виробничої, комунікативної, організаторської, ігрової - надає необмежену можливість для освітнього, професійного, морального,

культурного та фізичного розвитку творчих здібностей майбутнього соціального педагога, для самореалізації, саморозвитку та становленню майбутнього спеціаліста як творчої особистості і відіграє значущу роль у структурі професійної діяльності соціального педагога. Проблема формування творчої особистості майбутнього соціального педагога не є вичерпною й потребує подальшого дослідження.

Театральне мистецтво має величезне значення у соці-культурному житті людини, зокрема підростаючого покоління, як цілковито самодостатня сфера впливу людського чуття й інтелекту.

Викладені міркування зумовили вибір теми дослідження: “Реалізація засобів театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога ЗНЗ”.

Об’єкт дослідження: театральне мистецтво як складова соціально-педагогічної діяльності.

Предмет дослідження: реалізація засобів театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога ЗНЗ.

Мета роботи полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні та виявленні змісту, форм і методів організації виховання театральних вмінь і навичок у молодших школярів.

Гіпотези дослідження - ефективне виховання дітей молодшого шкільного віку та розвиток їх творчої активності можливе за умов: врахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку; доцільного, комплексного, системного використання форм і методів організації виховної роботи; розвиток творчої активності відбувається у процесі залучення дітей до театральної діяльності.

Для досягнення поставленої мети і перевірки гіпотез, було поставлено такі завдання:

1. Теоретично обґрунтувати проблеми та особливості театрального мистецтва у вимірах сучасної психолого-педагогічної літератури.

2. Розкрити вплив особливостей театрального мистецтва на формування особистості молодшого школяра.
3. Розкрити зміст, форми і методи у роботі соціального педагога ЗНЗ.
4. Дослідити уроки театру – як форму соціально-педагогічної діяльності в школі.

У процесі дослідження було використано такі **методи**: методи вивчення педагогічної, психологічної, мистецької, методологічної, театрознавчої літератури; аналіз, порівняння та узагальнення вітчизняного і світового досвіду реалізації засобів театрального мистецтва; спостереження за навчально-виховним процесом у початковій школі; анкетування, інтерв'ювання, тестування; констатуючий і формуючий експерименти; статистичні методи обробки даних.

Теоретичне значення дослідження: узагальнено і систематизовано наукові дослідження про реалізацію засобів театрального мистецтва як об'єкт соціально-педагогічного дослідження та основні форми і методи роботи соціального педагога в умовах ЗНЗ.

Практичне значення дослідження: розроблено й обґрунтовано програму діяльності анкети для молодших школярів «Вибір респондентами видів художньо-естетичної діяльності».

Апробація роботи: Результати дослідження опубліковані у збірнику наукових праць: Роль театрального мистецтва у формуванні особистості // Актуальні проблеми соціальної сфери: [збірник наукових робіт викладачів і студентів] / за заг. ред. Н. П. Павлик. – Житомир : вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2016.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел (141 найменування). Робота викладена на 60 сторінках друкованого тексту та 41 сторінки додатків.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок використання театральної творчості як засобу реалізації професійної діяльності соціального педагога в школі, можна сказати, що вона не є основним чинником в системі навчально-виховної роботи в сучасному освітньому закладі. В основному театральна робота зі школярами має такі якості як неспонтанність хаотичність нетривалість, включенням до неї обмеженої кількості дітей (частіше обдарованих), що знижує реалізацію її виховного процесу. У загальноосвітніх школах небагато спеціалістів які організовують театральну діяльність і які змогли б поєднувати і розуміти вікові особливості дітей з вимогами до них.

Отже, даний етап дослідження засвідчив, що:

- молодший шкільний вік є стійким до творчості дітей у театральній діяльності. За умов якщо вміти дітей зацікавити, вони виявляють інтерес і бажання попрацювати над різними видами художньої діяльності.
- необхідним і доцільним вважаю оновлення змісту освіти і виховання та впровадження новітніх освітньо-виховних технологій, зокрема інтегративного спрямування.

Були досягнені наступні завдання:

Розкритий вплив особливостей театального мистецтва на формування особистості молодшого школяра.

Розкриті, форми і методи у роботі соціального педагога ЗНЗ.

Досліджені уроки театру – як форма соціально-педагогічної діяльності в сучасній українській школі.

Визначений відбір театального репертуару для молодших школярів.

Перевірені та доведені гіпотези дослідження:

ефективне виховання дітей молодшого шкільного віку та розвиток їх творчої активності буде ефективним за умов:

врахування вікових, психологічних та індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку;

доцільного, комплексного, системного використання форм і методів організації виховної роботи;

розвиток творчої активності відбувається у процесі залучення дітей до театральної діяльності.

Театральна творчість школярів має дуже велике значення для їхнього розвитку. Це пояснюється, в першу чергу тим, що театральне мистецтво має таку властивість – створювати спеціальні особливі умови для дитячих почуттів і емоцій позитивно впливає на настрій, в якому значною мірою реалізується самовираження особистості, колективним характером театральної творчості, яка супроводжується радістю, натхненням, взаємодопомогою, відчуттям дружби. Приймаючи участь у театральній діяльності діти вчаться думати фантазувати вибирати ролі давати їм характеристику співпереживати героям які зазнали страждань.

Тому потрібно реалізовувати театральну діяльність у своїй професії і за допомогою неї займатись не тільки своєю самоосвітою але й залучати до неї молодших школярів виховувати їх за допомогою відповідних вимог.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка. К.: Лібра, 1996. 224с.
2. Актер и режисер: жизнь в театре. Социальные проблемы творческой деятельности. - М., 1991. - 215 с.
3. Актер. Персонаж. Роль. Образ. - Л., 1986. 139 с.
4. Алексеев А. Н., Божков О. Б., Дмитриевский В. Н., Докторов Б. З., Кесельман Л. Е. Зритель в театре (Социологические исследования театральной жизни). - М., 1981. 336 с.
5. Амонашвили Ш. Здравствуйте, дети! - М., 1985. - 225 с.
6. Амонашвили Ш. Как живете, дети? - М., 1986. - 174 с.
7. Амонашвили Ш.А. Размышления о духовной педагогике. - М., 1996. 494 с.

8. Андрієвська Л. Дитячі опери М. Лисенка. – К., 1962. – С. 68-69,74. – 96с.
9. Антонович Д. Українська культура: Лекції. – Київ: “Либідь”, 1993. – С. 453-456.
- 10.Аринина Н. Л. Уроки прекрасного: Из опыта работы. - М.: Просвещение, 1983. - 128с.
- 11.Артемова И. Спектакль – репетиция // Искусство в школе. – 1995.- №3.- С. 20 -21. - 234с.
- 12.Бахтин Н. Н. Театр и его роль в воспитании. : /сб. на помощь семье и школе/. -М., 1911.-154с.
- 13.Берлянд И. Е. Игра как феномен сознания. - Кемерово, 1992. - 90 с.
- 14.Берн Э. Игры, в которые играют люди . - Л., 1992. - 399 с.
- 15.Библер В. С. От наукоучения к логике культуры. - М., 1991. 413 с.
- 16.Білецький А. Питання репертуару в театрі для дітей // Шлях освіти. – 1936. – № 3-4. – С. 139-156.
- 17.Большак В. Г. Вас викликає вчителька. Одноактні п'єси. - К.: Мистецтво,1974 - 111с.
- 18.Братчук О. На сцені казка. Харків: СПДФО Шапіро М.В., 2005. 144с.
- 19.Брехт Бертольд. Про мистецтво театру. Збірник. (Упор., вступна стаття, примітки і пер. О. С Чиркова). - К.: Мистецтво, 1977. - 365с.
- 20.Буган Ю. В. Дозвілля школярів: Зб. сценаріїв: /На допомогу педагог. працівн. заг. та позашк. закл. освіти/ Буган Ю. В., Пшичишин О. І., Борисюк С. В.- Тернопіль: “Астон”,1997. - 195с.
- 21.Будянський В. І., Будянський Д. В. Шкільний театр: Навч.посібник.Суми: ВАТ “СОД”, вид-во “Козацький вал”, 2002. 184с.
- 22.Булат Т. З історії міжслов'янських музично – культурних взаємин (М. Лисенко в листуванні сучасників) // Українська музична спадщина. – К.,1989. – С.98-110. – 235с.

- 23.Васянович Г. П. Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. - Львів: Норма, 2005. -344с.
- 24.Взаимодействие и интеграция искусств в полихудожественном развитии школьников. : Под общ. ред. Г. П. Шевченко и Ю. П. Юсова. - Луганск, 1990. - 180 с.
- 25.Волков Б. С., Волкова Н. В. Методы изучения психики ребенка. М., 1994. 105с.
- 26.Вопросы теории эстетического воспитания. Под.ред. Г. З. Апресяна. - М., Изд. Моск. ун-та, 1970.-95с.
- 27.Вороний М. Театр і драма. К., 1989. – С. 25 - 80. – 186с.
- 28.Выготский Л. С. Избранные психологические исследования. М., 1956. - 92с.
- 29.Выготский Л. С. Психология искусства. - М., 1987. - 344 с.
- 30.Гессе Г. Игра в бисер. М., 1984. – С.8-10. – 130с.
- 31.Гладишева А. Уроки сценічного мовлення: Орфоепія // Соц. культура 1987. -№7.-С.32-33.
- 32.Гладкова О. Воспитание чувств. О Ленингр. Дет. муз. Театре “Зазеркалье” // Муз. жизнь. - 1990.-№17.-С.7
- 33.Гончаренко М. В. Проблеми естетичного виховання. Нариси теорії. -К.: “Мистецтво”,1976. -223с.
- 34.Гончарук А. Ю. Театр як засіб естетичного самовиховання молоді // Серед. спец. освіта. - 1990.-№7.-С.34-35.
- 35.Гордиенко А. Т. В борьбе за человека: (Концепция личности как сфера идеол.борьбы в соврем.лит. и эстетике) / А. Т.Гордиенко, Ин-т лит.им. Т. Шевченко.-К.: “Наук. думка”, 1977.-267с.
- 36.Грегори А. Психология зрительского восприятия. - М., 1970. - 473 с.
- 37.Гросе К. Введение в эстетику. Киев – Харьков, 1899. – С. 15 - 35. - 97с.
- 38.Дадамян Г. Г. Социально-экономические проблемы театрального искусства// Театр и зритель.- М., 1995. 176с.

- 39.Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Мистецтво та освіта. 2004. С.2-6.
- 40.Донцов Д. Дух нашої давнини. – Дрогобич: “Відродження”, 1991. – С.8-10. – 560с.
- 41.Дубіна Л. Викладання мистецьких дисциплін з елементами театральної педагогіки // Мистецтво та освіта. 2001.- №4.-С.25-38
- 42.Дьяченко О. М., Лаврентьева Т. В. Психологическое развитие дошкольников. - М., 1984.-235с.
- 43.Ершов П. М., Ершова А. П., Букатов В. М. Общение на уроке, или режиссура поведения учителя. - Изд. 2-е, перераб. и доп. - М., 1998. - 336 с.
- 44.Ершова А. Уроки театра на уроках в школе; Театральное обучение школьников I-XI классов / Программа, методические рекомендации, сборник упражнений. - М., 1990. – С. 19. – 345с.
- 45.Ершова А. П., Букатов В. М. Возвращение к таланту: Педагогам о социо-игровом стиле работы. - Красноярск, 1999. - 221 с.
- 46.Ершова А. П., Захарова Е. А., Пеня Т. Г. и др. Искусство в жизни детей: Опыт худож.занятий с младшими школьниками. М.: Просвещение, 1991.- 128с
- 47.Єскіна Г. О. Формування ціннісних орієнтацій молоді засобами аматорського театру: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.06 / Київський національний ун-т культури і мистецтв. - К., 2001. – 194с.
- 48.Жуковская Р. И. Воспитание ребенка в игре. - М.,1963.-97с.
- 49.Завадский Ю. А. Учителя и ученики.-М.: “Искусство”,1975.-335с.
- 50.Захаревич М. Франківці. Початковий період історії: 1920-1926 р.р. // Український театр. 2006.-№2.- С.21-29 театр ім І.Франка
- 51.Захаров В. Искусство особого назначения: (Пробл. дет. театров) // Сов. культура.-1989.-20июня.- /С.3.

- 52.Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії: Навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів. К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. 302с.
- 53.Ильев В. А. Технология театральной педагогики в формировании и реализации замысла школьного урока. М., 1993. - 125 с.
- 54.Капська А. Й. Соціальна педагогіка. Підручник /за редакцією професора– К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 289 с.
- 55.Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. – К.: УДЦССМ, 2001-223с.
- 56.Карягин А. А. Драма как эстетическая проблема.-М.: “Наука”, 1971.- 224с.
- 57.Колчеев Ю. В. Театрализованные игры в школе.- М.,2000.95с.
- 58.Коменский Я. А. Избранные педагогические сочинения. – М.: Педагогика, 1982. - Т.2 – С.140-200.
- 59.Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах.; Інф. Збірник Мін-ва освіти і наук України. №10 (травень), 2004. К., “Пед.преса”, 2004. С.4-32.
- 60.Кононко О. Розвинена особистість як гарант життєвої компетентності// Початкова школа, 2001. - №3.
- 61.Корній Л. Історія української музики // Київ – Нью-Йорк. – 2001. - С. 278. – 573с.
- 62.Коротяєв Б. Якою має бути сучасна педагогіка // Директор. 2004. - №2. С.22-24.
- 63.Косолапова Т. К. Развитие творческих способностей учащихся средствами драматургии и театра// Вятская гуманитарная гимназия: науч.-метод. работа учителей гимназии: Сб. статей, отражающих опыт работы пед. коллектива в 1991-1993 г.г. - Киров, 1994. 33с.

- 64.Крег Е. Г. Про мистецтво театру. Пер. з англ.- К.: “Мистецтво”, 1974.- 319с.
- 65.Кривицкий К. Е. Школьникам об эстетике: Кн.для чтения 2-е изд.- М.: “Просвещение”,1979.-153с.
- 66.Кристи Г. В. Воспитание актера школы Станиславского. М., 1968. 455 с.
- 67.Крупская Н. К. Пед. соч. М., 1959. - т. 6. - С.54-55.
- 68.Кудін В. О. Мистецтво і духовний світ молоді. К.: Рад.школа, 1983.- 96с.
- 69.Кудрявцева Н. Гузик В.Комплексний психофізичний тренінг і внутрішня розкутість (театр; перетворення неактора в актора) // Український театр.- 2004.- №1-2.-С.23-28.
- 70.Лещенко М. П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання. - К., 1996. – С.18-19. – 354с.
- 71.Любинский И. Л. Театр и дети.-М.: АПН РСФСР,1962.-167с.
- 72.Люблинская А. А. Детская психология: Учебное пособие для студентов педагогических институтов. М.: Просвещение, 1971.-154с.
- 73.Ляховський І. Аура театру як спілкування з прекрасним // Психологія і суспільство.-2001.-№4.-С.87-95.
- 74.Мазур В. Б. Театр наших детей. М., 1997. 123с.
- 75.Макарова Е. Г. В начале было детство: Записи педагога. М.: Педагоги Обухова Л. Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы. М.: Тривола,1995.-276с.
- 76.Марченко Т. А. Театр воспитывает.-М.: Педагогика, 1996.-128с.
- 77.Масол Л. М., Белкіна Е. В., Очеретяна Н. В., Рагозіна В. В., Оніщенко О. та ін. Миропольська Н., Ничкало С., Рагозіна В., Хлебникова Л., Шахрай В. Уроки художньо-естетичного циклу в школі: навчання і виховання: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2006. 240с.

- 78.Миропольська Н. Є. Розвиток естетичної активності в процесі виховання театральної культури школярів: Посібник для вчителя. - К.,1992. – С.30-35. – 75с.
- 79.Мистецтво в житті дітей: Досвід художніх занять з молодшими школярами: Книга для вчителя. - К., 1991. – С. 5-19. – 197с.
- 80.Митці радять. Збірник статей. – Вип.2. – К.: Мистецтво. – 1972. – С.51-58
- 81.Михайлов М. А. Філіпенко. – К., 1973.
- 82.Михайлова А. Я. Ребенок в мире театра. Методическое пособ. По воспитанию зрительской культуры.- М., 2001. 160 с.
- 83.Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 4-те видання, доповнене. К., 2003.- 615с.
- 84.Морозюк В. У світі мистецьких чар.-Ів.-Франківськ: Гіповіт, 2003.- 148с.
- 85.Мухина В. Шестилетний ребенок в школе. М., 1990. 175с.
- 86.Мухина В. С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта.- М., 1981. – С. 19-22.
- 87.Мысли о театре / Сост. Л. М. Герчикова. – Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун - та, 1985. – 192 с.
- 88.Невада М. Дещо про театр в школі // Світло. – 1951. - № 7. – С. 17-19.
- 89.Неменский Б. Мудрость красоты. М.: Просвещение, 1981. 192с.
- 90.Нравственно-эстетическое воспитание школьников средствами театрального искусства: Сб.науч.трудов/ Редкол.: Ю.И.Рубина и др.-М.: Педагогика, 1984.- 104с.
- 91.Обухова Л. Ф. Концепция Ж.Пиаже: за и против. М., 1981.
- 92.Овчинникова С. И. “Души прекрасные порывы...” (Воспитание искусством). М.: Знание, 1985.-64с.
- 93.Особенности психологического развития детей 6-7летнего возраста. /Под ред. Д. Б. Эльконина, А. Л. Венгера. М., 1988.- 164с.

- 94.Палагіна Н. Н. Воображение на ранних стадиях онтогенеза. М., 1992.- 106с.
- 95.Пархоменко Л. Кирило Григорович Стеценко. – К., 1963.
- 96.Педагогика. Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Мн.: Совр.Слово. - 2005. – С. 39.
- 97.Педагогіка і психологія. Науково-теоретичний та інформаційний журнал АПН України. Київ, 1995.-191с.
- 98.Педагогічна майстерність: Підручник/ І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. К.: Вища школа, 1997. 349с.
- 99.Петров Ю. В. Виховання творчістю: Культурно-естетичні аспекти розвитку особи.-К.: “Знання”,1986.-48с.
100. Пидкасистый П. И. Технология игры в обучении М.: Просвещение, 1992.-147с.
101. Пилипчук Р. Я. Театр: текст і дійство // Історія української культури. У 5-ти томах. – К.: Наукова думка., 2002. – Т.2 – С.725-730
102. Пособие для учителей мл.кл.- М.: Просвещение, 1995.-128с.
103. Програми для середньої та загальноосвітньої школи. 1-2 класи. К.: Початкова школа, 2001. 292с.
104. Програми для середньої та загальноосвітньої школи. 3-4 класи. К.: Початкова школа, 2003. 292с.
105. Розенштейн М. Украинский театр // Путь просвещения. – 1959. - №7-8. – С. 102, 103, 113. -
106. Рубина Ю. И. Театр и подросток.-М.: Просвещение,1980.-208с.
107. Рубина Ю. И. Театральная самодеятельность школьников. Основы пед.руководства. /Пособие для учителей и руководителей коллективов / Ю. И. Рубина, Г. Ф. Завадская, Н. Н. Шевелев.-2-е изд.пер.и доп.- М.:Просвещение, 1993-176с.
108. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. 360с.

109. Русова С. Ф. Вибрані педагогічні твори. К.: Освіта, 1996. 304с.
110. Сазанов Е. Ю. Театр наших детей. М.: Знание, 1988.-86с.
111. Сімович В. Театр і культурна мова// Урок української. 2005. - №7. С.24-25
112. Современный словарь по педагогике / Сост. Рапацевич Е. С. Мн.: “Современное слово”, 2001. 928с.
113. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В. В. Радула. К.: “ЕксОб”, 2004. 304с
114. Стешко Ф. Микола Лисенко й українське громадянство // Українська музика. – Ч. 9-10. – Львів, 1937. – С. 150.
115. Столович Л. Н. Искусство и игра.- М., 1987. – С. 15-30. – 354с..
116. Стуль М. П. Школьник в театре.- М.: Знание, 1983. 94 с.
117. Сухомлинський В. Вибрані твори: в 5-ти томах. К.: радянська школа, 1976. Т.3. 670с.
118. Сухомлинський В. Йти вперед! // Рідна школа. 2002. - №5. С.11-16
119. Сценическая педагогика. Сборник трудов. / Отв.ред. С. В. Гипница/. - Л., 1985. -335с.
120. Сьогодні вистава. Збірник п'єс для дітей. Поради режисера.- К.: Мистецтво, 1986.-164с.
121. Театр у школі. Збірник п'єс для дітей.- К.: Мистецтво, 1992.-204с.
122. Театр у школі: Кн. Для вчителя.- К., 1990. – С. 15-19. – 243с.
123. Театральна діяльність як умова розвитку творчої особистості // Технології соціально-педагогічної роботи: Навч.посібник / За заг.ред. А. Й. Капської. К., 2000. 338с.
124. Театральне мистецтво// Теорія та історія світової і вітчизняної культури. К.: Мистецтво,1993.- 338с.
125. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. Вип. 9. Київ. 2006. 440с.

126. Терещенко А. Кос-Анатольський. – К., 1986. – С. 30. – 276с.
127. Толмачова І. Особливості організації навчального співробітництва у 1 класі // Початкова школа, 2003. - №12
128. Устинов Л. Театр, дети и мы: (Пробл. современ. состояния театров юного зрителя) // Сов. Культура.- 1986.-7окт.-С.4
129. Ушинский К. Д. Родное слово. Изб.пед.соч.- Т.2. М., 1954. 570с.
130. Фільц Б. Народна обрядовість у творчості Л.Дичко (на матеріалі кантат для дитячих хорів) // Матеріали до українського мистецтвознавства. Микола Леонтович і сучасна освіта і культура. – К., 2003. – Вип. 3. – 435с.
131. Фільц Б. Хорові обробки М.Леонтовича та їх місце у виконавській практиці дитячиххорових колективів наприкінці ХХ ст. // Матеріали до українського мистецтвознавства. Микола Леонтович і сучасна освіта і культура. – К., 2003. – Вип.4. – 543с.
132. Черкашина – Губаренко М. Творчі дебюти Жанни Колодуб. – (Б.р.)
133. Щербаков В. О. О пластическом театре// Театр. 1985.-С. 28-36
134. Эльконин Д. Б. Психология игры. М.: Педагогика, 1978.-215с.
135. Эстетическое воспитание в школах искусств: Кн.для учителя: Из опыта работы (Сборник) / Сост. П. В. Халабузарь.-М.: Просвещение, 1988.-141с.
136. Юнг К. Конфликты детской души. М.: Канон, 1995.-176с.
137. Юцевич Ю. Музыка. Словник – довідник. – К.: Мистецтво. – 2002. – 600с.
138. Broszkiewicz B., Jarek J. Teatr szkolny. Scenariusze uroczystosci, Wydawnictwo Europa, Wroclaw 2004.
139. Broszkiewicz B., Jarek J. Teatr szkolny. Warsztaty edukacji teatralnej, Wydawnictwo Europa, Wroclaw 2004.

140. Warsztaty edukacji tworczej. Jak rozwijać osobowość przez sztukę. Program interdyscyplinarny, pod red. E. Olinkiewicz, E. Repsch, Wydawnictwo Europa, Wrocław 2004.
141. Way B., Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży, WsiP, Warszawa 1990.

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу

Кукси Сергія Віталійовича

«Реалізація засобів театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога ЗНЗ»

Театральне мистецтво активно формує суспільно-естетичний ідеал, виражаючи його в художніх образах, за допомогою яких соціальні ідеї, моральні норми, естетичні цінності суспільства перетворюються на особистий досвід людини, яка сприймає цей образ, в органічні набутки характеру. Саме театральне мистецтво суттєво впливає на розумовий, естетичний, моральний розвиток особистості, збуджує фантазію, розвиває смаки людини, робить її життя яскравим, багатограним.

Актуальність наукового дослідження Сергія Віталійовича визначається тим, що визначення ролі театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога є актуальним завданням сучасного мистецтвознавства та соціальної педагогіки. Особливої уваги до мистецтва вимагає сьогодення. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується зміною її концептуальних засад та утвердженням замість застарілого “знаннєвого” підходу нового, особистісно орієнтованого, за якого у центр освітньої системи ставиться не накопичення людиною якомога більшого обсягу знань, а забезпечення гармонійного співвідношення її особистісних, професійних і творчих якостей, розвиток її неповторної індивідуальності та самостійності у розв’язанні життєвих проблем.

У межах магістерської роботи автором досягнуто таких завдань: теоретично обґрунтовано проблеми та особливості театрального мистецтва у вимірах сучасної психолого-педагогічної літератури, розкрито вплив особливостей театрального мистецтва на формування особистості молодшого школяра, розкрито зміст, форми і методи у роботі соціального педагога ЗНЗ, досліджено уроки театру – як форму соціально-педагогічної діяльності в школі.

Магістерська робота С. В. Кукси є завершенням дослідження, яке розкриває основні аспекти обраної теми. Вона складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Вступна частина роботи окреслює предметне поле дослідження, фіксує його мету та основні завдання роботи.

Оформлення комплексної кваліфікаційної роботи відповідає вимогам, що ставляться до робіт такого рівня. Цінність роботи полягає в її експериментальній спрямованості та практичній значущості.

На нашу думку значний інтерес могла б представити розроблена студентом гра-інсценівка для молодших школярів. Магістерська робота Кукси Сергія Віталійовича на тему «Реалізація засобів театрального мистецтва у професійній діяльності соціального педагога ЗНЗ» є завершеним

науковим дослідженням, заслуговує на оцінку «задовільно» і може бути подана до захисту Державній екзаменаційній комісії ЖДУ імені Івана Франка.

Рецензент:

доктор наук з управління, проректор з наукової роботи
Житомирського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

О. В. Пастовенський